

RAQAMLI MEDIADA PSIXO-EMOTSIONAL TA’SIR KO‘RSATISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI

Muxamedova Muhayyo Kamolxonovna
O‘zbek milliy musiqa san’ati instituti psixologi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada raqamli vositalar va raqamli media platformalari orqali inson ongiga hamda hissiyotiga psixo-emotsional ta'sir ko'rsatishning zamonaviy metodologik yondashuvlari chuqur o'rganilgan. Axborot shovqini va global tahdidlar sharoitida shaxsning ruhiy barqarorligini saqlash va media vositalarining psixologik ta'sir mexanizmlari ilmiy tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar: *Raqamli media, psixo-emotsional ta'sir, metodologik yondashuvlar, axborot shovqini, ruhiy barqarorlik, media vositalari.*

Аннотация: *В данной статье глубоко изучены современные методологические подходы психоэмоционального воздействия на сознание и чувства человека посредством цифровых инструментов и платформ цифровых медиа. Дан научный анализ сохранения психологической устойчивости личности в условиях информационной шума и глобальных угроз, а также механизмов психологического воздействия средств медиа.*

Ключевые слова: *Цифровая медиа, психоэмоциональное воздействие, методологические подходы, информационный шум, психологическая устойчивость, средства медиа.*

Abstract: *This article deeply examines modern methodological approaches to psycho-emotional impact on human consciousness and feelings through digital tools and digital media platforms. A scientific analysis of maintaining a person's psychological stability in the conditions of information noise and global threats, as well as the mechanisms of psychological impact of media tools, is provided.*

Keywords: *Digital media, psycho-emotional impact, methodological approaches, information noise, psychological stability, media tools.*

Bugungi kunda zamonaviy raqamli media ijtimoiy tarmoqlar, internet portallari, vizual va kontent platformalar insoniyat kundalik hayotining ajralmas qismiga aylanib, shaxsning ongiga, dunyoqarashiga va xulq-atvoriga favqulodda kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli muhitdagi axborotlar oqimi shunchaki bilim berish bilan cheklanmay, balki foydalanuvchilarda turli psixo-emotsional holatlarni yani stress, motivatsiya, qo'rquv, ishonch yoki evforiya keltirib chiqarish xususiyatiga ega. Axborot-psixologik xavfsizlikni

ta'minlash, shaxsning emotsional barqarorligini saqlash hamda manipulyativ ta'sirlardan himoyalash uchun raqamli mediada psixo-emotsional ta'sir ko'rsatishning metodologik yondashuvlarini ilmiy jihatdan chuqur tadqiq etish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir.

Raqamli muhitda shaxsning psixo-emotsional holatiga ta'sir ko'rsatishning ilmiy-metodologik asoslarini ochib berish, axborot texnologiyalari va vizual kontent orqali emotsiyalarni boshqarish mexanizmlarini tahlil qilish.

Xususan raqamli asrda insoniyat o'zining kundalik hayotini internet, ijtimoiy tarmoqlar va turli raqamli media platformalarisiz tasavvur eta olmaydi²⁴. Axborot oqimining beqiyos darajada tezlashuvi va hajmining kattalashuvi inson psixikasiga o'zining jiddiy ta'sirini ko'rsatmoqda. Raqamli media nafaqat shaxsni xabardor qilish, balki uning emotsional holatini boshqarish, xulq-atvorini yo'naltirish va ongiga ta'sir o'tkazishning eng kuchli quroliga aylandi. Shu sababli raqamli mediada inson ongiga psixo-emotsional ta'sir ko'rsatishning metodologik yondashuvlarini ilmiy jihatdan o'rganish har qachongidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda²⁵. Zamonaviy media psixologiyasi va sotsiologiyasida insonning hissiyotiga ta'sir qilishning turli xil texnologiyalari va usullari qo'llanilmoqda. Bu jarayonda audiovizual stimullar, rang-tasvir yechimlari, ritmik va dinamik o'zgarishlar shaxsning emotsional fonini boshqarishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Axborot xurujlari avj olgan hozirgi zamonda yoshlarimizning ongini yot g'oyalardan himoya qilish, ularda sog'lom dunyoqarash va tanqidiy fikrlashni shakllantirish eng ustuvor vazifamizdir"²⁶. Bu vazifa raqamli makonda tarqatilayotgan har qanday kontentning, jumladan, musiqiy va madaniy mahsulotlarning psixologik xavfsizligini ta'minlashni hamda ilmiy-metodologik jihatdan asoslanishini talab qiladi. Axborot shovqini va raqamli charchoq sharoitida shaxs ko'pincha ruhiy tushkunlik, stress va depressiyaga moyil bo'lib qoladi²⁷. Bunday holatlarda raqamli mediada to'g'ri shakllantirilgan, milliy ruh bilan sug'orilgan psixo-emotsional ta'sir ko'rsatish mexanizmlari insonni ruhiy muvozanatga keltirishda, uning psixologik immunitetini oshirishda najotkor vazifasini bajaradi²⁸. Metodologik yondashuvlar shaxsning emotsional reaksiyalarini o'rganish, uni manipulyatsiyalardan himoya qilish va konstruktiv ta'sir ko'rsatish vositalarini ishlab chiqishga qaratilmog'i lozim. Raqamli mediada milliy qo'shiqchilik san'atini targ'ib qilish jarayonida aynan mana shu psixologik metodologiyaga tayanish orqali yoshlarning

²⁴ Toffler A. Future Shock. – New York: Bantam Books, 2020. – P. 115-120.

²⁵ Inomov M. Media psixologiya asoslari. – Toshkent: Qalam, 2022. – B. 102-108.

²⁶ Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – B. 312.

²⁷ Cialdini R.B. Influence: Science and Practice. – Boston: Pearson, 2021. – P. 88-94.

²⁸ Turdiyev S. Axborot xavfsizligi va shaxs psixologiyasi. – Toshkent: Akademnashr, 2023. – B. 54-60.

estetik didini o‘stirish va ularni yot ta’sirlardan ishonchli himoya qilish mumkin bo‘ladi²⁹. Umuman olganda xulosa qilib aytganda, raqamli mediada psixo-emotsional ta’sir ko‘rsatish zamonaviy psixologiya, sotsiologiya va media-ta’limning kesishmasida turgan muhim hamda murakkab yo‘nalish hisoblanadi. Mazkur tadqiqot doirasida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi:

Metodologik xilma-xillik: Raqamli muhitda psixo-emotsional ta’sir ko‘rsatishda vizual, lingvistik, rang-tasvir va algoritmik yani tavsiya tizimlari metodlardan foydalanilib, ular insonning ongsiz qatlamlariga va hissiyotlariga tezkor ta’sir o‘tkazadi.

Manipulyatsiya va himoya ehtiyoji: Zamonaviy raqamli platformalar foydalanuvchilarning diqqatini jalb qilish va emotsiyalarini boshqarish orqali ma’lum xulq-atvorni shakllantiradi. Bu esa shaxslarda tanqidiy fikrlash va psixologik immunitetni kuchaytirishni taqozo etadi.

Amaliy ahamiyat: Raqamli medianing psixologik ta’sir mexanizmlarini o‘rganish nafaqat axborot xavfsizligini ta’minlashda, balki sog‘lom raqamli muhitni yaratish va inson ruhiy salomatligini asrashda asosiy omil bo‘lib xizmat qiladi.

Shu bois, raqamli media maydonida kechayotgan psixo-emotsional jarayonlarni ilmiy-metodologik jihatdan doimiy nazorat qilish va aholining media savodxonligini oshirish bugungi raqamli asrning ustuvor vazifalaridandir.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Toffler A. Future Shock. – New York: Bantam Books, 2020. – P. 115-120.
2. Inomov M. Media psixologiya asoslari. – Toshkent: Qalam, 2022. – B. 102-108.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – B. 312.
4. Cialdini R.B. Influence: Science and Practice. – Boston: Pearson, 2021. – P. 88-94.
5. Turdiyev S. Axborot xavfsizligi va shaxs psixologiyasi. – Toshkent: Akademnashr, 2023. – B. 54-60.
6. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008. – B. 120.

²⁹ Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008. – B. 120.